

EDEBİYAT GÜNDEMİ

- Büşra Nur Turinay/İmgeler Şairi Turgut Uyar 3
Dilek Aslaner/Profesör Y ile Konuşmalar 5
Yavuz Ahmet Koç/Doksan Sekiz Kuşağının Gezi Parkı Gençliğine Bakışı Üzerine 7
Veli Aba/Gönlü Gani Bir İnsandı 9
İbrahim Demirci/Selahattin İpek'in Ardından 10
İbrahim Koca/Varaka 11
M. Üveys Kahraman/Silâhlansak 12
Hasan Aycın/Çizgi 18
Ömer Aksay/Çocuk Çocuk Barışman 19
Celâl Fedai/Müthiş Fire Veriyoruz 24
Hüseyin Atlansoy/Yok; Ben Asla 25
Mustafa Muharrem/Büyük Mavi 26
Kemal Gündüzalp/Sessiz Ölüm/Dar Zaman 27
Ayşe Sevim/Susmak 28
Vural Kaya/İyi Lir Günlerinde Epik Uzamlar 29
Ümit Zeynep Kayabaş/Mim Sessizliği 30
Şenol Korkut/Göklerden Gövde Okları 33

- Ömer Aksay/Gün Işığında Mahrum Şiir -II- 34
Mehmet Sümer/Tikanik: Yazarlar Niçin Yazmayı Bırakır? 38
Enes Talha Tüfekçi/Cumhuriyetin Kuruluşu Sürecinde Toplumsal ve İktisadî... 51
Ali K. Metin/Devriye 55
Mehmet Yılmaz/'Yol Üstündeki Yazıcı' dan Hareketle Şiir Eleştirisinin... 63
Handan Acar Yıldız/Yazarının 'Parmak İzini' Taşyan Mürekkep Üzerine... 71
İbrahim Koca/Plastik İletişim 75

- Dilek Kartal/Öyleyse Dinle! 78
Enes Talha Tüfekçi/Elenora: Göç ve Şarkı 80
Nergihan Yeşilyurt/Yalan Ayaklı Dorothy 82
Sümeyye Betül/Dönüş 84
Hasan Hüseyin Çağırın/Tahta Kuruşu 85
Mustafa Oğuz/Kadınım İçin Şiir 86
Emine Kocabaş/Kılınc/Sus Pus 87
Elif Nuray/Melhem Ağacı 89
Bilal Can/Altıncı Reddiyeye Giriş 90
Serdar Kacı/Graben 92
Cihan Ülsen/Siyah Bir Öfke 93
İlhan Kayhan/Yol Sendromu 95
Mustafa Ergin Kılıç/Yokluğa Öğreti 96

DOSYA

İKİ YÜZ HECE

- Hüseyin Sul/İkiyüz Hece 98
Ali Galip Yener/Edebiyat Dergiciliğinin Otoriter Modernleşme ile İmtihanı 102
Necati Mert/"Hece" ve Konformistler 106
Hayriye Ünal/Konur Sokak 39 Numara 110
Necip Tosun/Benim Hece'm 112
Cemal Şakar/200 Hece... 117
Celâl Fedai/Hece Bir Şehirdir Geceli Gündüzlü 119
Mustafa Muharrem/Terbiye "Hece"lenince 122
Mihriban İnan Karatepe/200. Sayı... 123
Vefa Taşdelen/Hece'deki Evim 125
Ercan Yıldırım/Hece'nin 200. Sayısı Hangi Atılımın Başlangıcı Olacak? 131
Ali Ulvi Temel/Sayıların İki Yüzü 134
Ömer Aksay/Hassas Muhasebe 136
Abdurrahim Karadeniz/Edebiyat Dergileri, Dilin Canlılığını Sürdürme Dircini Gösterir 138
Merve Koçak Kurt/Sevgili Hece!.. 140
İbrahim Koca/Hece'de İki Yüz, İki Oda 142
Sümeyye Betül/İnsan Olana Her Ağaç Sevinç Üssüdür 145

- Mustafa Köneçoğlu/Mustafa Muharrem'le Söyleşi: 147
Mustafa Köneçoğlu/Mustafa Muharrem Şiiri ya da İmgeci Şiirin Olanakları Üzerine... 152
Tariq Deniz/Nahid Sırrı Örik'in Edirne'si 157
Mahfuz Zariç/Abdülhak Şinasi Hisar'da Medeniyet ve İnsan Üzerine Notlar 162
Recep Seyhan/Hasan Ali Toptaş Mistik Bir Romancı mı? 169

KİTAPLIK

- Ömer Aksay/Yusufun Kuyusu 173
Semiha Kavak/Risale-i Teberdâriye Ahvâl-i Dariüssaade 174

HECE

AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ
ISSN 1301-210X

YIL: 17 SAYI: 201
EYLÜL 2013
(Her ayın birinde yayımlanır.)

Yayın Türü: Yerel Süreli

Hece Yayıncılık Ltd.Şti. Adına
Sahibi: Ö. Faruk Ergezen

Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Çelik

Yayın Yönetmeni: Hüseyin Su

Yönetim Yeri

Konur Sk. No: 39/1
Kızılay/Ankara

İletişim

Tel: (312) 419 69 13 **Fax:** (312) 419 69 14

İnternet Adresi: www.hece.com.tr

e-mail: hece@hece.com.tr

P.K. 79 Yenişehir/Ankara

Dizgi-Düzeltili: Hece

Teknik Hazırlık: Bülent Güler

Kapak: Sarakusta **web:** sarakusta.com

Baskı: Öncü Basımevi **Tel:** 384 31 20
K. Karabekir Cad. Ali Kabakçı İş Hanı No: 85/2
İskitler/ ANKARA

2013 Yılı Abone Bedeli:

Yıllık: 100 TL.

Kurumlar İçin: 220 TL.

Yurt Dışı: 150 Euro

Posta Çeki: 149582

Hece Basın Yayın Ltd. Şti.

Gelen yazılar yayınlansa da yayınlanmasa da geri
verilmez. İlkelerimize uymayan ilânlar alınmaz.

Baskı Tarihi: 31.08.2013

EDEBİYAT GÜNDEMİ

BÜŞRA NUR TURİNAV

İMGELER ŞAİRİ TURGUT UYAR

1930'ların sonlarına doğru etkinlik göstermeye başlayan Garip Akımı, ya da diğer ismiyle Birinci Yeni, hece ölçüsünü ellerinin tersiyle bir kenara itip serbest ölçüyle şiirler kaleme almaya başladılar. 1923'te İnkılap Kanonu'nun etkisiyle yermeye başlayan Milli Edebiyat'tan tek farklı yönü yalnızca hece ölçüsünü kullanmaması değildi. I. Yeni şairleri şiir konusunda da değişiklik yaparak Milli Edebiyat şairlerinin yoğun bir şekilde kullanmaya önem verdiği vatan-millet sevgisi, özgürlük ve hamasi konulardan uzaklaşıp sıradanlığa uzandılar. Sıradan insanların ve şeylerin şairleri oldular. 1950'lerde ise onların bu ilk yeniliklerine derin ve uzun bir soluk ekleyecek bir grup şairle Türk Edebiyatı'nda II. Yeni olarak bilinen yeni bir şiir akımı ortaya çıktı. II. Yeni şairleri alışılmış şiir yapısına tamamen aykırı bir şekilde, şiirde anlamı ortadan kaldıracak köklü bir revizyona gittiler. Şiirde anlam aramanın gereksiz olduğunu savunarak imge ve sembollerin bolca kullanıldığı Türkçe Modern Şiir'in temellerini attılar. Bu elit veya entelektüel olarak isimlendirilebileceğimiz şairlerin bol imge kullanarak yazdıkları şiirler şimdi kendilerini anlayacak ve yorumlayacak elit bir okur kitlesini bekliyordu. Bu elit şairlerden biri olan Turgut Uyar da şiirlerinde yoğun imgeler kullanarak okuyucularını zor bir iş olan şiir ve imge yorumlamayla başbaşa bırakmıştır. Aşağıda Turgut Uyar'ın Göğe Bakma Durağı adlı kitaptan seçtiğim *Turnam, Bir Gün Bırakmıyacağım, Söyle Küçük Saadetini, ne değişir, Hazırladın Diyelim* şiirlerinde "yol" veya "yolculuk" imgelerinin izini sürmeye çalışacağım.

Şair, "Turnam, Bir Gün Bırakmıyacağım" da bir turnaya seslenir. Şiirin gene-

linde hüznün ve ümit iç içe geçmiş bir zincir misali birbirini takip eder. Her sonbahar gelişinde şair, turnasının göç etmesinden derin bir üzüntü duyar. Şair, her seferinde turnasıyla birlikte gidememekten, onun arkasında kalmaktan “Mahzun kalıyor kalbim ve gözlerim”¹ diyerek pişman olur. Şiirde göze çarpan bir tezatlık da yok değil. Mesela şair:

“Turnam, bir gün bırakmıyacağım
peşini,
Cümle sevgilere, tekrar buluşmak
üzere, veda”

demesine rağmen,

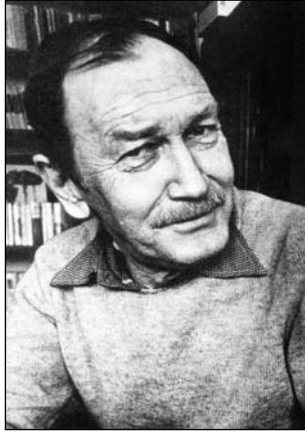
“Turnam, bir gün bırakmıyacağım seni
Yaşamak ve sevmek için ardarda,
Ömrüm oldukça peşinden
geleceğim...”

diyerek şiir içinde bir tezatlık oluşuyor. İlk olarak turnayla gittiğinde sevgiye veda edeceğini söylerken son bölümde ardarda yaşamak ve sevmek için turnanın peşininden gideceğini ekliyor. Bu durumda aslında tuna kendi içinde bir düalizm barındırıyor. Hüznün-ümit, üzüntü-sevinç, veda-vuslat, sonbahar-ilkbahar, ölüm-yaşam... Bu da genel anlamda her dizede bulunan düalizmi ilk ve son dizele de serpiştirerek şiirdeki düalizm bütünlüğünü sağlamış oluyor. Turna şaire sevgileri ve yolları hatırlatan bir imgedir. Bu yüzden de vazgeçilemezdir şair için.

İkinci olarak, “Söyle Küçük Saadeti”de sıradan insanlar şiirin muhatabıdır. Günlük, sıradan yaşamda küçük ama anlık yaşanan veya yaşanabilecek büyük mutluluk izlerini taşıyan hayat yolculuğunun öneminden bahseder. Ev ile iş arasındaki “tatlı” olarak düşünülen yolculuk, sigara içerken adamın çaldığı

kapıyı açan kadın, çarşıdan alınan bir kaç portakal... Şair, yaşamın her anının değerli olduğunu, hiçbir anın ihmal edilmemesi gerektiğini “Dünyadan o kadar az ki, istediğimiz”² diyerek bir nedene bağlar. Hayatta istediklerimizin çok azına sahip olacağımızdan dolayı en azından küçük mutluluk zamanlarını söylemekten çekinmememiz gerektiğini vurgular. Hayatın her küçük, basit ve sıradan anı aslında bizim hayat yolculuğumuzda yer edecek önemli mutluluk anları olabilir şeklinde anlaşılabilir.

“Ne değişir” adlı şiir ikili dizeler halinde yazılması ve içinde özellikle güle ve kırmızıya yaptığı göndermelerle Yahya Kemal’in Endülüs’te Raks isimli şiirini anımsatıyor. Şiirde gülün ve renklerin

Turgut UYAR

yolculuğundan bahseder şair. Mevsimler değiştiğinde gülün aldığı farklı renkleri garipser. Çünkü şair için asıl gül rengi kırmızıdır. Eğer gül farklı renkleri alıyorsa bu onun kayıplığından ve güvenilir olmamasından kaynaklanıyordur. Lale ise yaz aylarında mora-turuncuya boyanmakla ve yönünü her an değiştirebileceği ihtimaliyle şairin güvensizliğine neden olur. Çiğdem, cefaya katlanıp gül ve la-

leden daha bakımsız olsa da diğerleri gibi renk değiştirmez, “alışmıştır kendi yeşiline”³. Bundan dolayı şair, çiğdemi diğer iki çiçekten üstün tutar.

“Hazırladın Diyelim” modern insanın kentleşme ve sanayileşmeyle birlikte uzun bir yalnızlık ve bireysellik yolculuğuna çıkması ve bunun getirileriyle ilgili bir şiirdir. Turgut Uyar, “Geyikli Gece” şiirindeki gibi, modern kent hayatından duyduğu yalnızlık hissinden ve teknolojiye olan öfkesinden bahseder. Doğaya

karşı insanoğlunun ne gibi bir “silah”ının olduğunu sorarak aslında bu “silah”ların doğayla başa çıkmada yetersiz kaldığını, “ilkın asfalt ve beton

bir bakarsın önün ardın su kesilir
yüzme de bilmezsin ayrıca”⁴

diyerek vurgular. Eskiye, teknolojisiz ve ya en azından teknolojinin bu kadar gelişmediği bir hayata “çocukluktan kalma şeyler bunlar”⁵ diyerek özlem duyar. Bilim ile teknolojinin durdurulamayan bir hızla ilerlemesi şairi bunaltır.

“ama gölgemi önüme düşürüyor
güneş önümden gelirken
şşıırıyorum gövdem”⁶

derken şair teknolojinin(ışık, güçlü aydınlatma sistemleri), doğayı(asıl ışık kaynağı olan güneş) bir süre sonra etkisiz hale getirip kendisini afallattığını ifade eder.

“matrağa alışkınım aslında ama
ille kayayı delen incir,
suları aşan gemi”⁷

Yukarıdaki dizeler ise aslında şiirin en çarpıcı kısmını oluşturur. “kayayı delen incir” imgeleminde ne çıkarabiliriz? Kaya serttir, kolay kolay parçalanmaz, dirençlidir, inatçıdır, dayanıklıdır. Buna karşın incir, tek kelimeyle, yumuşaktır. Şair “kaya” imgesini teknoloji yani yapaylık ve “incir” imgesini de doğa yani doğallık için kullanmış olabilir. Bu bağlamda “kayayı delen incir”, teknolojiyi delen, bir yerde işlevsizleştiren, gereksiz kılan doğa” olarak yorumlanabilir. Doğanın teknolojiyi yendiğine vurgu yapar.

Yukarıda “yol” ve “yolculuk” temaları çerçevesinde yorumlamaya çalıştığım çeşitli imgeler aslında bir veya birkaç yorumlamaya sığdırılmaz. Her okur şiirdeki her sözcüğe ayrı anlamlar ve algılar yükler. Diğer bir deyişle şiir, özellikle de II. Yeni şiiri, yoruma sonuna kadar açıktır. Zaten bu ucu açık yorumlama da II. Yeni şiirinin en temel özelliklerinden biridir. Az sözle çok şey anlatmak ya da Orhan Koçak’ın söylediği gibi “küçük şeyin içine

büyük şeyler sıkıştırma”⁸ II. Yeni’nin en önemli şairlerinden biri olan Turgut Uyar’ın çok iyi sergilediği bir meziyettir.

KAYNAKÇA

Uyar, Turgut. *Göge Bakma Durağı, Seçme şiirler*, YKY, 2008

Koçak, Orhan. “Bektaş’ın Beş On Kelimesi”, 43, *Bahisleri Yükseltmek, Turgut Uyar Şiirinde Kendini Yaratma Deneyimi*

¹ Uyar, Turgut. “Turnam, Bir Gün Bırakmıyacağım”, 14, *Göge Bakma Durağı*

² Uyar, Turgut. “Söyle Küçük Saadetini”, 19, *Göge Bakma Durağı*

³ Uyar, Turgut. “ne değişir”, 65, *Göge Bakma Durağı*

⁴ Uyar, Turgut. “Hazırladın Diyelim”, 91, *Göge Bakma Durağı*

⁵ A.g.e., 91

⁶ A.g.e., 91

⁷ A.g.e., 91

⁸ Koçak, Orhan. “Bektaş’ın Beş On Kelimesi”, 43

DİLEK ASLANER

PROFESÖR Y İLE KONUŞMALAR

Profesör Y ile Konuşmalar; kitabı Fransızca’dan çeviren Ayberk Erka’yın beğendiğim ve yerine oturan deyimimle bir *özotopsi*.

Céline ne yazdığının son derece farkında, zaman zaman müstehzi, zaman zaman ağzı bozuk diyebileceğimiz tarzda ifadelerle sahip, derin bir içtenliği olan, coşkunu bir anlatımla dilin zincirlerini kırarak kendi ifade biçimini oluşturmuş, orjinal bir yazar.

Kitap; Céline ve Fransa’nın önde gelen yayınevi Gallimard’ın kurucusu Gaston Gallimard’ın hayali editörü Profesör Y arasında yolu nihilizmden geçen cüretkar uzun bir konuşma. Céline, Profesör Y’yi etkisi altına alarak ve çoğunlukla onu yönlendirerek üstün polemik yeteneğini kullanıyor.

Yazarın kurumsal olan ne varsa önemsemeyen; bu çerçevede sanatın gereksiz pohpohlanmış gururuna âdeta al-dırış etmeyen tavır, zaman zaman anlatan ve anlatılan arasındaki sınırların birbirine karıştığı ifadeler dikkati çekiyor. Edebiyat dünyasındaki kokuşmuşluğu anlatırken kendi farklı tekniğini ortaya koyan Céline'in, aslında kitabındaki ana karakter olarak kendini ve belki de çok sevdiği kendi 'ben'ini seçtiği söylenebilir.

Céline; sanatçı tanımını yaparken son derece ajitatif ve ironik ifadeler kullanıyor, sanatçının kendini ortaya dökmesi gerektiğini savunan yayıncılara veryansın ediyor. Sadece eserleriyle, ürettikleriyle var olan yazarların hiç şanslarının olmadığını, kurtlar sofrası dediği yayın dünyasında adının duyulmasından başka hiçbir şeyin önemli olmadığını vurguluyor: "Mesele, yeter ki ismini yüz kere, bin kere söyle, adam gibi duyulsun!.." "Koş at kendini kameranın önüne!.."

Yayınevi sahibini köpekbalığına benzeterek ona yaranmak için sesini bile çıkarmaya cesaret edemeyen profesörlerin, birbirlerinden kopya çeken ve yayınevi sahibine yaranabilmek ya da önemli bir ödül sahibi olabilmek için mükafat bekler halde duran, yan yana dizilmiş resimler kadar donuk, sıkıcı yazılar yazan beceriksiz kişiler olduğunu söylüyor.

Yazar, Profesör Y aracılığıyla felsefî fikir ikilisiyle de dalga geçiyor ve fikir üretmenin ve felsefe yapmanın 'birilerinin' tekelinde olduğunu söylüyor. Ayrıca, gençlerin, küçük yavru köpeklerin onlara fırlatılan her sopayı kemik zannet-

mesi gibi bu fikirlerin ne olduğunu bilmeden/sorgulamadan atladığını ekliyor.

Yazar keskin üslubuyla "yazı dilinde konuşma dilinin coşkusu" icat etmiş olmakla övünerek bunun ona her kapıyı açacak bir anahtar olduğunu savunuyor. Bu icadın aslında bir tür "cila" olduğunu "Ne olursan ol, ne yaparsan yap, cilalı olsun yaptığım, mesele "cila"dır" diyerek okuyuculara anlatıyor.

Lirik romancılara karşı sinemacıları çıkarıp romanların ancak sinemacıların eline geçtiğinde değer kazanabileceğini, sinemanın canlılığının ve aksiyonerliğinin elinde cilalanabileceğini savunuyor. Fakat kendi "numarası/icadı" olan çoş-

kuyu konuşma diline dökmenin de sinemanın fasonluğunu, mekanikliğini, çakma bir coşku olduğunu gözler önüne serdiğini söylüyor. "Fotoğraf coşkuyu yakalayamaz, asla!.. sabitlenmiştir fotoğraf, dondurulmuştur... sinema gibi... zamanla komik gelmeye başlar millete..."

Varlığın ta kendisi olarak "coşku"yu gören Céline, zaferin sahtenin eline geçtiğini, kimsenin hakiki olandan keyif almadığını söylüyor. "Bağlantıların,

tanıdık önemli birilerin varsa tamamıdır, özellikle de paralırsa. Parasız olanlarında da durum pek farklı değildir, onlar da sahtenin çakmasını alırlar."

Kendi içinde yer aldığı sanata bile bu kadar eleştirel bakabilen ve cesaretin böylesi diyebileceğimiz bir tonda yazan Céline; büyüklükten büyüklenmeyi anlatan, egolarının mahkumu olmuş büyük yazarlar'ın "ben" patlaması yaşadıklarını söylüyor.

"Ben olmadan lirizm olmaz, lirizmin kanunu budur" diyen Céline; öte yandan

yazarların tamamının bunu abartarak "ben"leri tarafından sarmalandığını, adeta büyük bir "Ben"e dönüştüklerini söylüyor. Bunları söylerken de "Yeryüzündeki tek gerçek dehanın ben olduğunu hatırlasın! Asrın tek gerçek yazarı! Kanıt mı lazım, alın size kanıt: adımı anan yok" diyerek iddiasını ironik bir şekilde savunuyor.

Yukarıda uçurum var diyerek, isteyen istemeyen herkesi "kendi metrosuna" götüreceğini, bunun asıl manasının da coşkuyla, coşkunun içinden geçerek mümkün olacağını, bunu da "özel tasarım rayların sayesinde, özel tasarım üslubum sayesinde!" yapacağını iddia ediyor. "İstedğim gibi eğip bükerim metronun raylarını" diyerek; okuyucuları yolculara, üslubu metroya çeviriyor.

"Yazının üslubunu zincirlerinden ben kopardım, konuşmanın coşkusu yazıya ben döktüm. Yüzeyde ne varsa alıp götüreceğim" derken yüzeyselleşmiş anlatımı bitireceğini ve konuşma dilini kâğıda dökerek büyüsunü patlatacağını, efsununu göstereceğini söylüyor.

Kitapları çok satan ama yetenek sahibi olamayan yazarlar için de "o reklam ajanslarını, o milyonluk reklamlarını bir ellerinden alsınlar, o kasalarını bir boşaltsınlar görün o zaman ne yeller esiyor yerlerinde!..." diyerek kendine yaraşacak bir cesaretle meydan okuyor.

Coşkun itkiyle dehasını konuşturacağını söyleyen Céline yine metro örneğine başvuruyor: "Deha, raydan çıkmamakta. Sıradan üslup, sıradan raydır." Yazarın üslubu, tıpkı raylar gibi özel, elleriyle eğip bükülebilen, dümdüz görünen ama dümdüz olmayan, şahsa münhasır olmalı diyor Céline. "Safi coşku asla ıskalamaz hedefi" ifadesinde, tamamen yazarın kendine özel, sıradan olmayan üslubunu kastediyor.

Bütün sanatı küçümseyerek kendi buluşunu merkeze çekip bunu da son derece inandırıcı kılan, başarılı bir şekilde sunan Profesör Y'nin kendine özgü

jargonuyla okuyucuyu sarsarak dile getirdiği satırlarla bitirelim:

"Suyun içine bir sopa daldırdınız..."

- Suyu sopa mı daldırdım?

- Evet Albay! Nasıl görünüür sopa?

- Bilmem ki...

- Kırılmış gibi görünüür! Eğri büğrü görünüür!

- Ee? Ee?

- Suyu bırakmayın Albay, kendi sopanızı kendiniz kırın! Suyu daldırmadan evvel kendiniz kırın! Bütün hikaye bu! Empresyonizmin bütün numarası bu!"

YAVUZ AHMET KOÇ

DOKSAN SEKİZ KUŞAĞININ GEZİ PARKI GENÇLİĞİNE BAKIŞI ÜZERİNE

Fecr-i Ati diye bir nesil geldi geçti. *Sanat şahsi ve muhteremdir* dövizinden gayri çok da bir şey kalmadı onlardan geriye. Oysa sadece umutları değil, büyük ve iddialı hayalleri vardı. Daha ortaya konulmuş üç satırlık kelam olmadan bir Fecr-i Ati Kütüphanesi kurmayı tasarlıyorlardı. Fazlaca iyimserlerdi. Tabi onları hayalperestliğe ve iyimserliğe sürükleyen tecrübesizlikleri ve gençlikleriydi fakat hemen üç beş sene sonra İttihat ve Terakki'nin dönülmez bir maceraya sürüklenmesi de gösterir ki hayalperestlik o dönem sadece Fecr-i Aticilerin değil, dönem gençliğinin ortak hastalığıydı.

Tarih sahiden tekerrürden ibaretse tekrarın mühleti doksan yüz sene arasındadır. En azından bu genelleme son yüz elli yıllık değişimimizi kapsar. Bin sekiz yüz yetmişlerde Tanzimatçılar devlet diye diye batırdılar koca Osmanlıyı. Bin dokuz yüz yetmişlerde birbirine kıyan gençlerin her iki tarafı da vatan millet di-yordu. Servet-i Fünun neslini ihtiyata iten

İkinci Abdulhamid'le Seksen Darbesi sonrası yaşanan aydın tutulması benzerlik gösterir. Bin dokuz yüz sekiz meşrutiyetinde uyanan iyimserlik havasıyla doksan sekiz neslinin iyimserliği aynıdır.

Dosan sekiz kuşağı iyimserdir. Sadece tanklar yürürken bize bir şey olmaz tepkisizliğine gömüldüğünden değil. Üç bir yenildiğimiz maçta Oktay Derelioğlu'nun Belçika'ya attığı golle teselli bulacak denli iyimser... Bu iyimserliğin nedeni tıpkı bin dokuz yüz sekiz meşrutiyeti sonrası hayale kapılan nesil gibi hayalci olmasında yatar.

Televizyonların artık renkli olacağını duyduğum günü iyi hatırlarım. Okuldan dönüyorduk. Çocuklardan birisi söylemişti. Bir türlü zihinlerimizde canlandıramamıştık. Aynı çocuk bayrak örneğini vermişti:

"Hani bayrak kırmızıdır ya; ekranda da kırmızı gözükecek işte."

Bir arkadaş aynen şu cümleyi sarf etmişti:

"Zaten kırmızı gözüküyor mu?"

Evet, biz o bayrağı siyaha yakın grilikte değil kırmızı algılıyorduk. Belki bunda ortaoyunu geleneğinde dekoru izleyicinin tasavvur etmesinden kalma genetik bir yatkınlığımız etkiliydi. Fakat seksenli yıllar çocuklarının hayal dünyasının gelişmesine fazlasıyla imkân vardı. Özal dönemi politikasının aynı zamanda vaatler dönemi olduğu da unutulmamalı. Hakeza Demirel doksanların başında her eve bir anahtar sözüyle vaatleri iyice mahallileştirmiş, evimizin içine sokmuştu.

İyimserdik. *Zenginler de Ağlar* dizisi yüzünden kaç tren yolu oya işlemeleri Zeki Müren bilmem neyine kaydı. Kahvede kaç gözü açık, Maria'nın gözyaşlarının yarattığı duygusal atmosferden yararlanıp okeyde taş çaldı. İyimser ve hayalperesttik çünkü izlediğimiz dizide zenginlerin dramalarına gözyaşı döker-

ken çoğumuzun evinde televizyon yoktu. Yine iyimseriz bari o sayede komşuluk ilişkileri gelişmişti. Milli onurumuz misafirperverlik olgusunu bizi bitirmeye çalışan dış mihraklara nispet edercesine pekiştirmiştik.

İyimserliğin mutluluk getirdiği kişisel gelişim kitaplarının aldatmacasıdır. Doğru, bir mutluluk vardır ortada fakat aptal bir mutluluk. Günü kurtarmaktan ibaret kalan yapay bir mutluluk... Oysa kaynağı verilmemiş ve kazanılmamış mücadeleye bel bağlayan her mutluluk, karşılığını kat kat alacaktır.

İki bin on üç gezi parkı gençliğine doksan sekiz kuşağı penceresinden bakmak insanı yanıltır. Unutmamalı ki onlar Kemalettin Tuğcu okumadılar. Değişen onca eğitim sistemimizin yegâne ortak noktasında kabak rahmetlinin başına patlamıştı. *Kemalettin Tuğcu romanları çocuklarda ajitasyona neden oluyor. Okutulmamalı.*

Doksan sekiz kuşağı Kemalettin Tuğcu neslidir; Kara Şimşek, Uzaylı Zekiye neslidir. Şimdinin gençliği Pokemon neslidir, taso çocuklarıdır. Pokemonlar, kapital sistemin insanlık arenasına dayattığı siyasi bir harekettir.

Doksana kadar soğuk da olsa insanın figür olduğu bir savaş vardı. Meydanlar, öyle ya da böyle doluyordu. Pokemonlarda animasyonun ana kahramanları savaşmaz. *Seni seçtim Pikaçu* denilir ve mücadele gerçeküstü karakterler etrafında döner.

Buna rağmen gezi parkı eylemleri gösterdi ki o çocukların büyümüş halleri meydana dökülebiliyor. Şimdi nasıl bakmalı bu sosyolojik çelişkiye? Doksan sekiz neslinin bakış açısı hemen iyimserliğini gösteriverdi aslında. Hayallerimiz niyet olup dilleniverdi. Oysa aynı bakış açısı yirmi sekiz şubat sürecinde tencere tava seslerinde romantik bir iyimserlik havası yaşıyordu. Sonrasında gördük ki

tencere tava sesleri yaklaşan bir balyozun ayak sesleridir.

Mesele şu: Acaba taso gençliği tepkisini dile getirirken Pokemonların ana karakteri midir; yoksa Pikaçu mudur? Bunun tespitini bize bırakmamalı. Bize kılırsa asla Pikaçu demeyiz.

VELİ ABA

GÖNLÜ GANİ BİR İNSANDI

Hemen her kentte bir bahçeli evler semti/ mahallesi bulunur. Bu isim bende diğer semtlerde, mahallelerde bulunmayan, bahçelerinde meyve veren ağaçların olduğu çağrışımı yapardı. Hâlbuki bu mahallelerde meyve veren bahçe bulamazsınız, sadece diğerlerine göre biraz daha yeşillendirilerek bir göz yanılması sağlanmış alanlardır. Anadolu köylerindeki bahçesi olan evlerle bunları karıştırmak lazım. Köydekiler asıl bahçeli evlerdir, kenttekilerse köye duyulan özlem ve özenle adı verilenlerdir. Hakikatle rüya arasındaki benzerlik ve gerçeklik gibi bir şey bu. Alâeddin Özdenören Ahır

Dağının yamaçlarına yaslanmış her türlü ağaç ve meyvelerin bulunduğu bağ evlerinde geçirdiği günleri anlatırken gerçek bahçeli evlere özlemini iliklerine kadar hissettirirdi.

Gönlü gani bir insandı. Para onun ilgi alanında değildi. Hatta parayı bilmezdi, sevmezdi desem mübalağa sayılmaz, onu yakinen bilen dostları bu özelliğini iyi bilirler.

Ankara Fen Lisesi felsefe hocası iken lojmanda Bahçeli Evler semtinde oturu-

yor. Balıkesir’de de Bahçeli Evler semtinde oturması güzel bir tevafuk herhalde. Kültür Bakanlığı müşavirliğine atanınca Alaeddin Özdenören’e kent merkezinden bir ev kiralamak için pazarlık yapıyorlar. Sözelimi ev sahibi dört yüz ister. Cahit Zarifoğlu, evin bakım vs. masrafları var üç yüz elli verelim, diye teklif ederken Alaeddin Bey, adamın evi iyi dört yüz elli eder, diyecek kadar paraya önem vermeyen biridir.

Alâeddin Özdenören Bahçelievler Camii cemaati olmuş ve namazlarını cemaatle kılmaya ayrı bir özen gösteriyordu. Bir gün sabah namazını kılıp çıkışta salâvatlaşan cemaat dağılırken orta yaşlarda bir adam bir zarfı cebine sokuşturur, evde bakarsınız gibi de bir ifade

kullanır. Alâeddin ağabey eve dönüp kahvaltı faslı bittikten sonra Pervin hanıma, adamın biri yazdığı şiirlerini bir zarfta cebime koydu, getir de okuyalım, der. Pervin Hanım şiiri bilir, aynı zamanda iyi bir şiir eleştirmenidir. Alâeddin ağabeye gelen şiirlerin eleştirisini birlikte yaparlardı. Zarfı getirip açınca şiir beklerken içerisinden bugünkü rakamlarla yaklaşık üç bin lira gibi bir para çıkar ve ortalığı bir şaşkınlık alır.

Zarfı paraları geri koyup günlerce adamı arar camide. Pervin Hanım telefonla beni aradı, Alâeddin Bey seni bekliyor akşama gelebilir misin, diye sordu. Akşam otururken olayı anlattılar, aslında o bir emekli devlet memuru, oğlu Hakkı da fen lisesi öğrencisiydi, yani ihtiyacı da vardı ama kabul etmedi. Evine sohbet için getirdiğim öğrencilere harçlık olarak dağıttı.

Alâeddin ağabey anlatmıştı: Yine bir kış günü sabah namazından çıkışta ce-

Alâeddin ÖZDENÖREN

maatin cami önü ayaküstü sohbetinden sonra akranı sayılabilecek yaşta biri ile kol kola konuşarak bir markete kadar yürürler. Adam dört büyük poşette hatırı sayılır gıda maddesi alır ve marketten çıkıp yürürler. Neredeyse mahallenin son evlerine yaklaşıncaya adam sorar, Alâeddin Bey eviniz nerede, diye. Çarşamba pazarının yakınında, der o da. Adamcağız, bunları sana hediye almıştım, der. Alâeddin Ağabey de adamın evinin uzak olduğunu sanıp eşyalarını evine kadar taşıyamadığından yardım olsun diye taşıdığını söyler ve kabul etmez.

Çünkü o gönlü gani bir insandı.

İBRAHİM DEMİRCİ

SELAHATTİN İPEK'İN ARDINDAN

Belleğim beni yanıltmıyorsa Selahattin İpek'le Konya'da bir çay evinde tanıştık. Yıl 1973 olabilir. Araboğlu Makası'nda Kadı Mürsel Camii bitişiğinden Sahibata'ya inen sokağın sağ yanındaki ilk dükkân, gençlerin buluşup söyleştikleri, çay içtikleri bir mekândı.

Tanışma girişimi ondan gelmiş olmalı. "Ahababım" yerine "Epbabım" demiş olmasını yadırgamıştım. Sanki bu hitap sözü, henüz tanımadığı biriyle ilk temas için kullandığı, geçici bir "deneme seslenişi" idi ve zamanla yerini "dostum, arkadaşım, kardeşim, İbrahim" gibi daha içtenlikli ve özel seslenişlere bırakacaktı.

İlk konuşmamızda *Diriliş* ve Sezai Karakoç anılmış olmalı. Belki de Konya'da

bulunuşunun sebebi, yeniden yayımlanacak olan *Diriliş* dergisine abone bulma girişimiydi. Eskişehirli Selahattin İpek'in dilinde Necip Fazıl Kısakürek "Üstad", Sezai Karakoç "Sezai Bey" idi. Atasoy Müftüoğlu'nu ise hep "Atasoy Abi" diye anardı. İç dünyasındaki bu hiyerarşi, ilişkilerine ve değerlendirmelerine de kendiliğinden yansır, varoluşumuzu temellendiren ve anlamlandıran ülkününün -İslam'ın- yerli olduğu kadar evrensel ve sağlıklı yorumunu tanımayı, özümsemeyi ve tanıtmayı zevkli bir görev bilirdi.

Erzurum'da bir süre aynı evde kaldık. Temizlik ve düzen konusunda çoğumuzdan daha titizdi. Davranışlarının ve tercihlerinin yerindeliği ve doğruluğu hakkında -kimilerine olağandışı gelebilecek- olağan bir güven duygusu vardı. Onun bu duygusuna imrendiğimi söyleyebilirim.

Selahattin İpek, şiiri çok severdi. Mona Roza'yı onun sesinden kim bilir kaç kez dinlemişimdir. *Taha'nın Kitabı*'ndan, *Gül Muştusu*'ndan, *Hızır'la Kırk Saat*'ten, *Körfez*'den, *Şahdamar*'dan, *Sesler*'den şiirler okurdu. Liliyar, Karayılan, Kav öne çıktığı şiirler miydi? Sevdiği şairler arasında Yunus Emre ile Fuzulî'nin de yer aldığını söylemeliyim. Âşıkane gazelleri zevkle

okur ve tekrarlardı. Aragon'un şiiri Elsa'nın Gözleri'ni de ilk ondan dinlemiştim. Aşka yakın, aşka yanık, aşka yangın, aşka dalgın, aşka vurgun, aşka tutkun bir yanı vardı Selahattin'in. Ve aşka yabancı, uzak, yeteneksiz kişileri "nasipsiz" sayan, onlarla zorunlu ilişkiler dışında yakınlık aramaktan kaçınan bir tutumu benimsemişti. Bu tutum, kimilerinin gözünde bir tür "is-tiğna" etkisi bırakmış olabilir.

Soldan; Mehmet Kahraman, İbrahim Demirci, Selahattin İpek, Mehmet Bayyığıt, Osman Şahbaz

Okumayı çok seven Selahattin İpek, yazmıyor muydu, yoksa yazdıklarını bizden gizliyor muydu? Sanki ikinci olasılık daha baskındı. Ancak, bu konuyu açmak ve sorgulamak pek de yakışık almazdı. İlişkilerinde “yakışksız” denebilecek gelişmelere izin vermeyen bir “me-safe” bırakmayı ve onu korumayı bilirdi.

Üniversite yıllarından sonra ilişkimiz kopmuş gibi oldu. Ankara’da bir dershanede çalıştığını öğrendim. Üniversiteye hazırlık Türkçe ve Edebiyat kitaplarının birkaçında imzasını gördüm. *Hece* dergisinde kimi çalışmalarını okudukça sevindim. Hastalandığını öğrenince üzüldüm. Rasim Özdenören’in sanat hayatının 55. yılı dolayısıyla düzenlenen programda karşılaştığımızda “Tanyamadınız değil mi?” diye sordu. Evet, tanyamamıştım. Cezayir’den gelmiş, soluk bir Afrikalı gibiydi; zayıflığı gözlerini daha belirgin kılmıştı sanki. Sonraki günlerde iki kez buluşup dört arkadaş yemek yedik, söyleştik. İdeolojik duruşunu ve duyarlılığını koruyordu. Yeniden buluşmak üzere ayrıldık. Nasip değilmiş.

Ölümün onu şaşırtmadığını düşünüyorum. Kaderini öpebilenlerden olduğuna inanıyorum. Rahmet diliyorum.

İBRAHİM KOCA

VARAKA

Türkiye’de dergi yayıncılığı yüz elli yılı aşkın bir geçmişe dayanıyor. Tanzimat yıllarında başlayan, sonraki yıllarda ivmesi daha da artan dergi yayıncılığı, günümüzde edebiyat, sanat ve düşünce dünyasında hızını korumaktadır. Kültür hayatımızdaki türsel ve ideolojik dergi çeşitliği, düşünce zenginliği açısından da oldukça önemlidir. Kendi ideolojimizle aynı olsun veya farklı olsun, dergiler zihnimizde farklı bağlamlar açar. Bu açıdan her yeni

dergi düşünce hayatımıza yeni bir soluk getirir. Bu solukların kimisi uzun, kimisi ince, kimisi cılız kimisi de derindir.

Varaka dergisi de Malatya’dan yeni bir ses, yeni bir nefes olmak için haziran ayında yola çıktı. Hem dergiyi çıkartanlar açısından hem de dergi okuyucusu açısından birinci sayı hoş bir heyecan ve şevk uyardırır kişide. *Varaka* dergisini okumaya başladığımda bende o güzel duyguları hissettim. Hemen ilk sayfayı çevirip giriş yazısını okudum. Derginin çıkış amacını, manifestosunu anlamaya çalıştım.

Varaka, ilk başta, bir şiir dergisi olmayı amaçlıyor. Fakat öyküleri de ihmal etmeyeceğini hatırlatıyor editör. ‘*Mevcut bir poetik kaygının içine hapsedemiyoruz şiiri. Niyetimiz şu ki; iyi, güzel ve doğru olana, kulaklarımızı ve gözlerimizi açalım. Bütün kargınlıkların, küskünlüklerin ve dargınlıkların ötesinde bir ses olalım. İstiyoruz ki sesimiz havada kalmasin.*’ diyen editör, okuyuculara *Varaka*’nın ufkunun açık olduğunu ve dişe dokunur şiirlere, yazılara yer verileceğini bildiriyor. Ardından edebiyatı idelolojiye kurban etmemeye özen göstereceklerini söylüyor. Doğru; edebiyat ideolojiye kurban edilmemeli ancak şiirimizin, öykümüzün, edebiyatımızın ideolojik bir yanı olmalı. Biraz da sesimizin havada kalmaması için gerekli bu.

Dergide birisi çeviri olmak üzere sekiz şiir, iki değerlendirme yazısı, bir öykü, bir fotoğraf, bir günlük yazısı ve son olarak bir çizim bulunuyor. Ele alındığında bir saat içinde rahatlıkla oku okunabilir bir dergi. Bir eleştiri olarak söyleyebiliriz bunu. Okuyucuyu yormuyor ama üzerinde düşündürüyor. Günümüzde bazı dergilerin sayfası nerdeyse iki yüze dayanıyor. Bizim dergimiz *Hece*’de de böyle bir durum var. Her sayımız bir kitap hacminde. Haliyle bu durumun Hüseyin Su’yu da yordüğünü görüyoruz. Biz de her ay okuyup bitiremiyoruz.

Şaban Ekinci, ilk sayıda 'Şiir Nedir Şair Kimdir' sorununu 90 kuşağının iki şairi üzerinden değerlendirmiş. Ekinci yazısında 'Adım başı haksızlığın yapıldığı bir dünyada şiire düşen görev nedir?' sorusunu çözümlenmeye çalışmış. Mikail Söylemez ise edebiyat ve popülerlik bahsine dem vuruyor. Ölmekten edebiyatçılarımıza gerekli değer verilmesini salık veriyor.

Derginin son yazısı Ahmet Şuayb Aydın'ın günlükleri. Yazarın yazısında güllüçükler koymasığı, ağabey, abi... gibi ifadeleri yazıyı ciddiyyetten uzaklaştırıyor. Zikredilen kişinin isminin tam yazılması veya soyadıyla yazılmasının her zaman için yazıya daha uygun düşeceği kanaatindeyim.

İki aylık edebiyat ve sanat dergisi *Varaka*, geçmişten gelen anlayışa bir tepki olarak 'taşra sadece okur, üretmez' mantığına müdahale niteliği taşıyor. Bu açıdan ağır bir yükün altına girmeyi cesaret edinmiş bir dergi. Dolayısıyla da önemsenmesi ve takip edilmesi gerekiyor. Önümüzdeki aylarda *Varaka*'dan yan yana gelmemiş sözcüklerden hasıl olan şiirleri, öyküleri ve yazıları heyecanla bekliyoruz. İlk sayısının şevkini kaybetmemelerini temenni ediyoruz. Edebiyat dünyasına taze bir kan bağışladığı için *Varaka* dergisine teşekkür ediyoruz.

M. ÜVEYS KAHRAMAN

SİLÂHLANSAK

Bir güzel donansak, en keskin, en nadide, en şaşmaz, en doğru, en hafif, en güzel silahlarımızla...

Düşmana geçit vermemek, dostu kaygılandırmamak, çocukları azdırmamak,

babayı anneyi utandırmamak için... Ama en önemlisi kendimiz, kendimizi donatmak için...

Önce elimizi, yüzümüzü bir güzel yıkasak... Bir güzel dökülse bütün kötülükler üstümüzden, başımızdan, ellerimizden, ayaklarımızdan... Arınsak sonra,

kiriden, pastan, pîr ü pâk olsak... Apaydınlık bir yüzümüz olsa, pırlıl pırlıl, görenler imrense. Perde kullanmayan, makyaja pirim vermeyen, ne ise o olan bir yüzümüz olsa... Ellerimiz de dirseklerimize kadar suyun aydınlığıyla donansa... Oksijen ve mineraller, derimizin gözeneklerinden geçip bir güzel yerleşse sinir uçlarına, serhat boylarına yerleşen, oradan etrafa ışık saçan al-

perenler gibi. Beyazdan daha ak ve ışıltılı elimizi kaldırıncası sussa, susmak zorunda kalsa kötülüğün dostları. O şahane bezazlık söyleyecek bir söz bırakmasa onlara, donup kalsalar, hatta yere çarpılsalar karanlık yüzleriyle. Yerin dibine girmek isteseler ellerindeki kirli siyahlık yüzünden. Bembeyaz bir el ve apaydınlık bir yüzle çıksak kapıdan, insek meydanlara, yürüsek sokaklarda, insanlara karışsak, insanlarla karşılaşsak... Çok özel bir silâhla vurulmuş gibi kalakalsalar, şaşkın şaşkın bakakalsalar, sonra biz gülümseyince gülümseyeler, biz gözlerimizi yumunca gözlerini yumup içlerine çevirselere bakışlarını. Onları böylece ta içlerinden çağırılmış olsak. İçlerinden, kendilerince çağrılmış gibi onlar da katılsalar bu sırlı yürüyüşe.

Öyle ya, meydanlara çıkınca görüşeceklerimiz var, konuşacaklarımız var, dokunacaklarımız var. Bir şekilde ulaşmamız gerekiyor onlara, konuşarak, su-

sarak, şöyle bir seğirterek, durarak, yani nasıl gerekiyorsa öyle davranarak. Hani ne derler, bazen konuşmak bir fayda vermez, bir güzel davranış, bir örnek durum, bir duruş, hani çarpıcı bir durum daha verimlidir. Bir meyveye dönüşür ki tadından yiyemezsiniz. Ama bütün bu güzelliklere ulaşabilmek için güzellikleri kuşanmak, sımsıkı ve çaprazvare bir fişeklik gibi bedenimizi ve ruhumuzu onlarla sarıp sarmalamak gerekiyor. Bu nasıl olacak peki, diyorsunuz belki. Haklısınız. Ama olmalı bu, olmak zorunda. Arayalım, tarayalım. Araştıralım, deneyelim, bütün eski bilgilerimizi unutup yepyeni, bambaşka başlangıçlar yapalım. Her şeyin bir yolu vardır, bir yordamı vardır. O yolu, yordamı bulmadan da sonuca ulaşamaz. Alan geniş, yollar bir sürü, imkanlar çoktan daha fazla. Hedefe hangisi ulaştıracak, baştan bunu bilmemiz de mümkün değil. Ama bir yolu var, olmalı, olmak zorunda. Çoktan daha fazla yollardan en az biri bizi bir yere ulaştıracak yani işimize yarayacak.

Ağzımızı da temizlese, öyle gereksiz sözlerden, gevezeliklerden, küfürden, alışlagelmiş ve düşünülmeden ağzımızdan çıkıveren öylesine sözlerden; fazladan, yalandan, laubaliden, üstümüze düşmeyenden, altından kalkamayacaklarımızdan... Kısacası fazladan ve eksikten... Ağzımızdan çıkmışsa bir şekilde, bir daha dönüşü olmayan bir yola girmiştir söz, biliyorsun değil mi! İmkânı yok bir daha geri gelmez o, atılmış bir kurşundur o, yokuş aşağı yuvarlanmış bir kayadır o, ta dibinden devrilmeye başlamış bir çam ağacıdır... Öyle olmuşsa her şeyde geç kalınmış demektir. Onun için daha baştan ağzımız her çıkana ve gireni en ince terazilerle tartacak şekilde yeniden biçimlendirilse, gelene ve gidene zerre bir şey katmamaya, toz bile kondurmamaya ayarlansa. Yabancı programlardan, yazılımlardan, virüslerden, ağırlıklardan, gerçe-

ğe karışabilecek her türlü 'başka'lardan arındırılmalı... En güvenilir ağızdan dinlenenler ve olacak olanlar... Sadece gönlünden süzülüp gelenlere sözcülük eden bir ağızla konuşuyor olsak.

Silâh diyorsam bir donanım, bir cazibe merkezi, bir güven endeksi, bir verimlilik, bir açıklık, bir berraklık, bir huzur kaynağı.

Bir pınardan akan billur gibi bir su; içtikçe içesi gelir insanın; sadece susuzluğumuzu gidermez, bütün organlarımız o serinlikle yıkanmış gibi olur. Daha bir dinçleşiriz, zıpkın gibi, yay gibi, öne atılmaya hazır, bir çölü geçmeye, geceyi atlatmaya, uzun bir yolu katetmeye hazır.

Karların altından fıskıran beyaz bir sümbül; taptazedir, müthiş bir dinlenme sağlayan olağanüstü bir kokusu vardır, sanki toprağın biz insanlara bir mesajıdır; işte böyle olun, paklığınız, saflığınızla demektir.

İşte atım, işte koşumlarım, işte heybem, işte ekmeğim. O pınardan doldurduğum destim ve elimde yenice toplanmış bir deste sümbülüm...

Sorumludur insan, tasavvurlarından, niyetlerinden, tasarılarından, eylemlerinden, konuştuklarından. Onun için az, öz ve doğru konuşmak gerek. Güzel düşünmek ve güzel konuşmak gerek. Çünkü konuştuktan sonra bizden çıkmıştır, başkalarının eline geçmiştir her şey. Gözümüz ve kulağımız ikişer adet ama ağzımız bir tanedir. Gördüklerimizin ve duyduklarımızın prensip olarak en az yarısını içimizde tutmalıyız.

Silâhlansak ama silâhımızı gerekli olmadıkça kullanmasak... Asıl gücümüz ondan gelmez. Zihnimiz, gönlümüz, kalbimiz donanmış olmalı ki omzumuzdaki bir yararı olsun. Yüreğimizin gücü her şeyden daha üstündür. Onun için önce gönlümüzü kullanmak gerek, yüreğimizi ortaya koymak gerek.

En son ayaklarımızı da geçtiğimiz yolun tozundan toprağından arındırsak.

Huzura çıkacağız çünkü. Huzura yakışmayan herşeyi eşikten dışarda bırakmalıyız. Baştan ayağa arınmış, güzel bir temizliğe bürünmüş olarak girmeliyiz huzura.

Önce kendimizi ta yüreğimizden avlasak yeridir. Kendimizi donanım zincirleriyle sınımsız bağlasak.

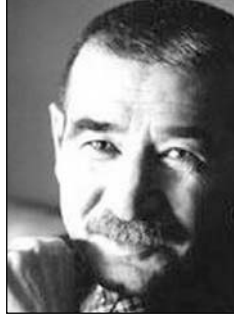
Hadi hayırlısı.

HÜZÜNLÜ YAZ

Edebiyat dünyamız bu yaz aylarında önemli ve değerli isimlerin vefatıyla hüznünlendi. Haziran ayı eski yıllarda âdeta bir hüznün ayı olmuş, edebiyatımızın çok isimleri bu ayda vefat etmişti. Cahit Zarifoğlu'ndan Ahmet Arif ve Cemil Meriç'e kadar önemli yazar ve şairlerimizin vefatına şahitlik etti Haziran. Bu yıl da öyle oldu.

Sedat Umran: 7 Ağustos 2013 günü vefat eden Umran, 1925 İstanbul doğumlu. Haydarpaşa Lisesini bitirdikten sonra (1942), bir süre İÜ İktisat Fakültesine devam etti; ancak Edebiyat Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümüne geçerek buradan mezun oldu (1948). İstanbul Merkez Bankasında (1951-54), İÜ İktisat Fakültesi Maliye Enstitüsü Kütüphane Memurluğunda (1954-55) çalıştı. Daha farklı alanlarda sürdürdüğü memuriyet ve çevirmenlik görevlerinden sonra 1974'te emekliye ayrıldı. Tüm zamanını şiire ve Almanca çevirilere ayırdı. Yeni Devir, Tercüman ve Türkiye gazetelerinde yazılar yazdı. Sedat Umran'ın ilk şiiri 1943'te Yedigün dergisinde yayımlandı. Hisar, Beş Sanat, Varlık,

Türk Dili, Güney, Yeditepe, Soyut, Büyük Doğu, Diriliş, Türk Edebiyatı, Sözcükler, Sedir, Tan, Gösteri, Gergedan, Maveria, Aylık Dergi, Milli Kültür, Yaba/Öykü dergilerinde şiirleri ve çeviri şiirleri yayımlandı. İnsan Gelişiminin Devridaimi çevirisiyle 1994 Türkiye Yazarlar Birliği Çeviri Ödülünü aldı. Şiir alanında Meş'aleler (1949), Leke (1970), Gittin Taş Atarak Denizlerime (1990), Kara Işıldak (1993), Parmak Uçlarımdaki Yangın (1995), Sedat Umran'dan Seçmeler (1995), Aynada Gün Doğumu (1995), Akşam Şiirleri (1998), Altın Eşik (1999), Kırık Ayna (Aşk şiirlerinden seçmeler, 2000), Sonsuzluk Atı (Toplu şiirleri, 2000) kitaplarına imza attı. Bunların yanın çok sayıda çeviri yaptı.

Ahmet ERHAN

Ahmet Erhan: 4 Ağustos 2013 günü vefat eden Ahmet Erhan, 1958 yılında Ankara doğdu. Türk Dili ve Edebiyatı öğrenimi gördü, uzun yıllar Türkçe öğretmenliği yaptı. Hayatının büyük bölümünü Ankara'da geçiren Ahmet Erhan, daha sonra İstanbul'a yerleşti. Adana Demirspor'da futbol oynadı, ağır bir sakatlık geçirince şiir yazmaya başladı. İlk kitabı Alacakaranlıktaki Ülke'yle 22 yaşında Behçet Necatigil Şiir Ödülü'nü kazandı. Alacakaranlıktaki Ülke (1981), Akdeniz Lirikleri (1982), Yaşamın Ufuk Çizgisi (1982), Ateşi Çalmayı Deneyenler İçin (1984), Ölüm Nedeni Bilinmiyor (1988), Deniz Unutma Adını (1992), Çağdaş Yenilgiler Ansiklopedisi (1997) ve Resimli 'Ahmetler' Tarihi (2001) olmak üzere 11 şiir kitabı yayımlanan Ahmet Erhan'ın, bir de Köpek Yılları (1998) başlıklı hikâye kitabı var. Son olarak Ankara-İstanbul Ka-

Sedat UMRAN

ratreni (2001) adlı denemeler kitabı, Bugün de Ölmedim Anne (2001) adıyla Toplu Şiirleri'nin ilk cildi ve Ne Balık Ne de Kuş (2002) yayımlandı.

Mustafa Miyasoğlu: 1 Ağustos'ta vefat eden yazar Mustafa Miyasoğlu, 1946 yılında Kayseri'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde okudu. On yıl liselerde öğretmenlik, on iki yıl da üniversitede okutmanlık yaptı. Bu arada, 1988-92 yılları arasında Pakistan'ın İslamabad şehrindeki yabancı diller enstitüsünde yardımcı profesör unvanıyla görevlendirildi. 1966 yılından beri şiir yanında deneme, hikâye, tiyatro ve roman türlerinde de eser veren sanatçı, pek çok dergi ve gazetede kültür ve sanat yazıları yayınladı, şiir ve romanlarıyla armağanlar kazandı. Millî Kültür Vakfı özel armağanını kazanan Hicret Destanı adlı şiiri Dr. Muhammed Harb tarafından Arapçaya çevrildi. Ayrıca başka şiir ve hikâyelerinin de İngilizce, Arapça ve Urduca çevirileri yurtdışında yayımlandı. Samsun, Ankara ve Kahire üniversitelerinde eserleri üzerine tezler hazırlandı. İlk şiiri Filiz dergisinde çıktı (Kayseri, 1966). Şiir ve yazıları Hisar, Türk Edebiyatı, Edebiyat, Mavera, Millî Gençlik, Yeni Sanat, Sedir dergilerinde yayınladı. Suffe Yayınlarını kurarak Suffe Kültür Yıllığı'nı yayınlamaya başladı (1982). Şiir, hikâye ve romanlarında millî kimlik arayışına yöneldi, toplumda değer çatışmalarını işledi. Bazı araştırmalarında Semih Güngör imzasını kullanmıştır. Son zamanlarda Millî Gazete'de köşe yazıları yazıyordu. Şi-

Mustafa MİYASOĞLU

Peride CELAL

irleri: Rüya Çağrısı (1993), Devran (1978), Hicret Destanı (1981), Şiirler (Toplu şiirleri, 1983), Bir Gülü Andıkça (1997). Hikâyeleri: Geçmiş Zaman Aynası (1976). Romanları: Kaybolmuş Günler (1975), Dönemeç (1980), Güzel Ölüm (1982), Bir Aşk Serüveni (1995). Biyografileri: Necip Fazıl Kısakürek (1985), Asaf Hâlet Çelebi (1986), Ziya Osman Saba (1987), Haldun Tanner (1988). Antoloji: Çağdaş İslâmî Şiirler Antolojisi (1988). Denemeleri: Edebiyat geleneği (1975), Devlet ve Zihniyet (1980), Muhacir (1981), Roman Düşüncesi ve Türk Romanı (1998).

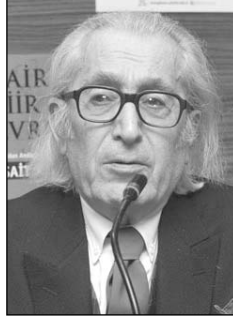
Peride Celal: 15 Haziran 2013 günü hayatını kaybeden Peride Celal 1916 yılında İstanbul'da doğdu. Saint Pulchérie Fransız Okulu'nda okudu. Saint Pulchérie Fransız Okulu'nda okudu. Bir süre İsviçre'de Bern'de Basın Ataşeliği'nde çalıştı. Yazı hayatına Yedi Gün dergisinde yayımladığı bir öyküsüyle başladı (1935), bunu Son Posta, Cumhuriyet, Tan, Milliyet gazetelerindeki öykü, röportaj ve romanları izledi. Yazı hayatının ilk on beş yılında aşk ve serüven romanlarıyla tanındı. Bu romanlar arasında Sönen Alev (1938), Yaz Yağmuru (1940), Ana Kız (1941), Kızıl Vazo (1941), Ben Vurmadım (1942), Atmaca (1944), Aşkın Doğuşu (1944), Yıldız Tepe (1945), Dar Yol (1949) vardır. Daha sonra Peride Celal'in yazırlığında büyük bir dönüşüm gerçekleşti. Bu yeni dönemde daha gerçekçi, daha toplumsal bir bakışla yazdı: Üç Kadının Romanı (1954), Kırkinci Oda (1958), Gecenin Ucunda (1963), Güz Şarkısı (1966), Evli Bir Kadının Günlüğünden (1971), Üç

Yirmi Dört Saat (1971), Jaguar (1978), Bir Hanımefendinin Ölümü (1981), Pay Davası (1985), Üç Kadın (1987), Kurtlar (1991), Mektup (1994), Melahat Hanım'ın Düzenli Yaşamı (1999), Deli Aşk (2002). Peride Celal, Üç Yirmi Dört Saat adlı romanıyla 1977 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü, Kurtlar adlı romanıyla da 1991 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandı. 1996'da Selim İleri'nin hazırladığı ve on dokuz yazarın katıldığı Peride Celal'e Armağan adlı kitap yayımlandı

Sait Maden: 19 Haziran 2013 günü vefat eden Maden, Mayıs 1931'de Çorum'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini bu-

rada tamamladı. 13 yaşındayken şiir yazmaya başladı, 18 yaşında Fransızca'dan çeviriler yaptı. Şiir ve resme olan tutkusu onu İstanbul'a getirdi. 1949-55 yılları arasında İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nün "Bedri Rahmi Eyüboğlu Atölyesi"nden mezun oldu. Charles Baudelaire'den 'Moesta et Errabunda' çevirişiyle Varlık dergisinin yarışmasında birincilik ödülünü kazandı. Federico García Lorca'yı doğrudan kendi dilinden çevirebilmek için İspanyolca öğrendi. Baudelaire'in 'Kötülük Çiçekleri', Lorca'nın bütün şiirleri, Pablo Neruda, Louis Aragon, Octavio Paz, Vladimir Mayakovski, Paul Éluard, Saint-John Perse'in bazı şiirlerini çevirdi. Maden'in şiirleri "İstanbul", "Türkçe", "Soyut", "Yazko Edebiyat", "Varlık", "Gösteri" gibi önemli dergilerde yayımlandı. Birkaç kuşak onun çevirileriyle dünya şairlerini tanıdı. 1950'li yıllarda grafik sanatlarına ilgisi

artmaya başladı. 1955-1960 yılları arasında tiyatro dekorları ve sinema afişleri tasarladı, çizdi. 1960'tan sonra ilgisini tamamen grafiğe yoğunlaştırdı. 8 bin kitap ve dergi kapağı çizerek bu alanda bir rekora imza attı. Kitaplarında kullandığı fontların bazıları da kendi tasarımıdır.

Sait MADEN

500 kadar da logo, broşür, ambalaj ve etiket tasarımı yapan Maden siyasi partiler için seçim afişleri de tasarladı. 1958-1963 yılları arasındaki gazetecilik yaptı. 1964'te kendi atölyesini kurdu. 1968'de faaliyete geçen "Grafik Sanatçıları Derneği"nin kurucularından biri de oydu. Bir süre bu derneğin başkanlığını da üstlendi. 1979'da başladığı "Başlangıcından Bugüne Türk Grafik Sanatı" adlı kapsamlı kitap projesini sponsor bulamadığı için bir türlü tamamlamadı. Ancak bu kitabın birinci bölümünü "Çevre" dergisinde yayımlatmayı başardı. Kitabın 19. yüzyıla ait başka bir bölümü de "Grafik Sanatı" dergisinde yayımlandı. Sait Maden logo tasarımlarını 1990'da "Simgeler" adlı bir kitapta topladı.

Servet SOMUNCUOĞLU

Servet Somuncuoğlu: Yazar, fotoğrafçı ve belgeselci Somuncuoğlu Bursa'da 1964 yılında doğdu. Öğretmen lisesinin ardından Erzurum Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ile İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi bölümlerinden mezun oldu. TRT'de uzun yıllar produktörlük yapan Somuncuoğlu, "Anadolu'yu Vatan Kılanlar", "Tarihimize Şan Verenler" ve "Gönül Dünyamızı Aydınlatanlar" isimli senaryolar da yazdı. "Sibirya'dan Anadolu'ya Taştaki

Türkler” kitabıyla 2008 yılı Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Sedat Simavi Sosyal Bilimler Araştırma Ödülü’nü kazanan Somuncuoğlu, “Türk Edebiyatı” ve “Atlas” dergilerinde de yazılar kaleme aldı.

Mustafa Şerif Onaran: 1927 yılında İzmir’de doğan Onaran 22 Mayıs 2013 günü Ankara’da hayatını kaybetti. Mesleği hekimlik olan Mustafa Şerif Onaran’ın çocukluğu İzmir’de geçti Lise öğrenimini İzmir Namık Kemal Lisesi’nde tamamladıktan sonra 1948 yılında askerî öğrenci olarak Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi’ne girdi; buradan 1954 yılında mezun oldu. İhtisasını, Gülhane Askeri Tıp Akademisi’nde cerrahi alanında tamamladı ve ardından gastroenteroloji cerrahisi alanında uzmanlaştı. 1964 yılında binbaşı rütbesiyle ordudan ayrılan Onaran, Ankara’da Yüksek İhtisas Hastanesi’nde doktorluğa devam etti.

Onaran’ın, ilk şiirleri 1944 yılında İstanbul dergisinde yayımlandı. Edebiyat ilgisi tıp öğrenimi sırasında ve mezuniyetten sonra da artarak devam etti. Şiirlerini Fikirler, Varlık, Yücel ve Türk Dili dergilerinde yayımlamayı sürdürdü. 1980 öncesi dönemde Türk Dil Kurumu’nda aktif görev alarak Yayın ve Tanıtma Kolu Başkanlığı yaptı. 1990’lı yıllarda Edebiyatçılar Derneği başkanlığı görevini üstlendi. Varlık, Hece, Gösteri, Cumhuriyet Gazetesi Kitap Eki gibi süreli yayınlarda düzenli olarak yazılar yayımladı. Sanat ve kültür evlerinde, radyo ve televizyonda edebiyat

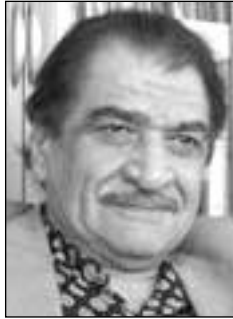
söyleşileri, çeşitli şiir izlenceleri, yaratıcı yazarlık atölyeleri gibi etkinliklerin içinde yer aldı.

Tek şiir kitabı vardır: Unutulmuş Şiirler (1986). Ben Bir İnsan (2004, Oyun, Rüştü Asyalı ile birlikte), A’dan Z’ye Cahit

Külebi (2004, Biyografi), Sapanca Şiir Akşamları (2003), Cahit Külebi’ye Saygı (1998, A. Budak ve A. Cengizhan ile birlikte) gibi eserlere de imza attı.

M. Şerif ONARAN

Şerko BEKES

Şerko Bekes: “Çağdaş Kürt Şairi” olarak bilinen Bekes 1940 yılında Kuzey Irak’ın Seüleymaniye şehrinde doğdu. Çeşitli siyasal çalışmalar içerisinde yer aldı. Radyo yayıncılığı yaptı. İlk şiirini 17 yazmış ve Jin gazetesinde yayınladı. İlk kitap çalışması 1968 yılında yayımlandı.

Kırk civarında esere imza attı. Şiirleri İngilizce, Fransızca, Almanca, Arapça ve Türkçeye çevrildi. Türkçede ise son olarak Belge Yayınları’ndan Güneyden Şiir Yağmuru adıyla bir seçkisi yayımlandı. 1965 yılında silahlı mücadele yolunu seçti. İsveç’e mülteci olarak yerleşti. 1987 yılında Tucholsky Ödülü’ne layık görüldü. 4 Ağustos 2013 hayatını kaybetti.

